

Església de Sant Jaume Salerm

Sant Mateu de Bages

Ubicació

Comarca:	Bages
Lloc/Adreça:	Demarcació de Castelltallat
Emplaçament	Pista de Castelltallat a A. Segarra. Passat Governana camí direcció oest i després sud, uns 3 km
Alçada:	878
Coordenades:	
Latitud:	41.77575
Longitud:	1.59413
UTM Est (X):	383160
UTM Nord (Y):	4625834

Classificació

Número de fitxa	08229 - 284
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Modern
Segle	XVIII
Estat de conservació	Bo
Protecció	Inexistent
Número inventari	Sí: IPA 17100
Generalitat i altres inventaris	
Accés	Fàcil
Ús actual:	Religiós
Titularitat	Privada
Titular:	08229A007000250000MM
Autoria de la fitxa	Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa:	dl., 10/07/2017 - 02:00

Descripció

Ermida situada en un turó del Serrat de Sant Jaume, abans d'arribar al cim. Es tracta d'una construcció d'una sola nau, sense absis. Exteriorment, els murs són arrebossats i no presenten decoracions, excepte una fornícula actualment buida amb diverses inscripcions que es troba damunt del portal. El portal és rematat amb un arc senzill i situat a la façana de migdia. A ponent té un campanar d'espadanya com culminació d'una façana llisa. A l'interior, també arrebossat, s'hi aprecia la separació de la nau i el presbiteri. La paret del fons està amagada i avançada per un retaule de fusta. El sostre és cobert amb volta ogíval.

Observacions:

Inscripció en un lateral de l'espadanya: 1790

Inscripció a la cornisa que hi ha sota la fornícula: PER LO NOSTRA PARA.

Inscripció al bloc de pedra sota la fornícula: "Reconstrucción por Miquel Camps. 23-6-39. Any de la Victòria".

Té un plafó informatiu del PEIN de la Serra de Castelltallat.

Informació facilitada per Roser Parcerisas

Història

Hi ha una certa confusió sobre la datació d'aquesta ermita. La primera referència històrica del lloc és del segle XIII. El 1419 la capella de Sant Jaume Salerm era possessió del castell de Boixadors. Però sembla que la construcció actual és del segle XVIII (1790, segons indica una de les inscripcions). Possiblement la confusió es deu a l'existència d'un antic monestir medieval, que està situat al cim del mateix turó, 100 m al sud-est, i tot sembla indicar que la construcció de l'ermita és posterior.

Pel que fa al topònim Salerm, segons l'historiador Albert Fàbrega s'ha de relacionar amb l'existència del monestir medieval. El nom es refereix en realitat a Sant Jaume de l'Erm o Sant Jaume sa l'Erm, i d'aquí hauria passat a Salerm. En documents antics se l'anomena Sancti Jacobi de Heremo. El topònim "Erm" suggereix un tipus de monestir senzill, més proper a un eremitori que a un monestir convencional, fet que coincideix a les restes modestes del monestir. La tradició oral de la gent de les rodalies mantenia viu el record d'un antic convent al cim del turó, per damunt de l'actual ermita. Recentment, Albert FÀBREGA (2007) ha donat a conèixer un document que prova de manera clara l'existència d'aquest monestir. En aquest document del 3 de novembre de 1297 un tal Ramon de Torremalús reconeix que deu 18 sous a Pere Mercer per un ase que li havia comprat, i especifica que és deodat de Sant Jaume Salerm i que l'ase era per al servei del monestir.

Aquest monestir medieval de deodats va durar pocs anys. El 1790 es devia construir la capella actual. Durant el segle XIX i primera meitat del XX la devoció a Sant Jaume va créixer i s'hi feien moltes misses i promences. Durant aquests anys s'hi celebrava un gran aplec. Al matí es deia missa i es resava el rosari. La gent es quedava a dinar i a la tarda, a l'indret conegut encara com la plaça de Sant Jaume, s'hi feia el ball. Hi ahava gent de tots els pobles del voltant: la Molsosa, Prades, Aguilar, Fonollosa... S'hi muntava un bar que gestionaven els estadants de la Casa Nova (al nucli de Castelltallat). Tal com diu una inscripció, durant la Guerra Civil la capella es devia malmetre i el 1939 l'edifici fou reconstruït per Miquel Camps. L'aplec es va reemprendre després de la guerra, però actualment tan sols s'hi fa la missa, per Sant Jaume.

Bibliografia

AA.DD (2017). Memòries Castelltallat. Història popular de la pagesia al municipi de Sant Mateu de Bages. L'Arada, SCCL, p. 26.

FÀBREGA ENFEDAQUE, Albert (2007). "Notícies del monestir de Sant Jaume Salerm i rodalies", Dovella, núm. 93 (primavera/estiu, 2007), p. 21-25.

